

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARINA GÖRE GÜVENLİK SORUŞTURMASI VE ÖZEL HAYATA SAYGI HAKKI

*Background Check and Right to Respect for Private Life Based on the
Constitutional Court Decisions*

Prof. Dr. Mehmet KAHRAMAN*
Arş. Gör. Muhammed ŞAHİN**

ÖZET

Bilişim teknolojilerinin gelişmesi ve kullanımının yaygınlaşması, kişisel verilerin toplanmasını ve paylaşımını önemli ölçüde kolaylaştırmış ve bunun sonuçları bireylerin temel hak ve özgürlüklerini etkilediği için hukuki düzenlemeler yapma ihtiyacı doğmuştur. Gerek dünya genelinde ve gerekse ülkemizde kişisel verileri korumayı amaçlayan çeşitli hukuksal düzenlemeler yapılmış, bunun doğal bir sonucu olarak, mahkemelerde görülen davalar neticesinde yargı içtihatları oluşmuştur. Nitekim gerek AİHM'nin ve gerekse AYM'nin konu hakkında önemli kararları bulunmaktadır.

* Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Hukuk Bilimleri Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, kahraman88@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2086-487X

** Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Hukuk Bilimleri Ana Bilim Dalı Araştırma Görevlisi, muhammed2sahin@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9355-2581

Özel hayata saygı hakkı kapsamında yer alan kişisel verilerinin korunması, Anayasanın 20. maddesinde düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesinin bu kapsamda verdiği bireysel başvuru ve norm denetimi kararları artış eğilimi göstermektedir. Mahkemeye bu konuda yapılan başvurulardan bir kısmı, güvenlik soruşturmaları ve arşiv araştırması kapsamındaki bilgilerinin işlenmesinden ve kullanılmasından kaynaklanan hak ihlallerine ilişkindir. Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kapsamındaki bilgilerin arşivlenerek saklanması, bireylerin özel hayatını olumsuz yönde etkileyeceğinden, bu kapsamdaki verilerin nasıl ve ne kadar süre tutulacağı, ne şekilde kullanılacağı ve bu konuda kişiler için sağlanan güvencelerin neler olduğunun incelenmesi gerekliliğinden hareketle yapılan bu çalışmada, Anayasa Mahkemesinin Fatih Saraman kararı ve 4045 Sayılı Kanun'a ilişkin olarak verdiği iptal kararı ele alınmıştır. Çalışmada Anayasa Mahkemesinin başvuruları incelerken izlediği yöntem, belirlediği ilkeler, hak ihlallerine yaklaşımı ve özel hayata saygı hakkı bağlamında kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin değerlendirmeleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik soruşturması, arşiv araştırması, özel hayata saygı hakkı, kişisel veri, kişisel verilerin korunması.

ABSTRACT

The development and spread of information technologies have significantly facilitated the collection and sharing of personal data with affect to the fundamental rights and freedoms of individuals. Therefore necessity to make legal arrangements to protect individuals has increased. Various legal arrangements have been made to protect personal data both in the world and in Turkey, and judicial jurisprudence has occurred as a result of the cases brought to the courts. As a matter of fact, both the ECHR and the Turkish Constitutional Court have made remarkable decisions on this subject.

The protection of personal data within the scope of the right to respect for private life is regulated in Article 20 of the Turkish Constitution. The number of individual application decisions and norm control decisions made by the Constitutional Court in this context tend to increase. Some of the applications on this matter are related to the violations of rights arising from the process and use of information gathered from background checks and archive researchs. Since archiving and storing information gathered from the background checks and archive researchs will negatively affect the private life of individuals, the necessity of examining how and for how long the data is to be kept, how it will

be used and what the guarantees are provided for individuals in this regard has arisen. Therefore in this study, the decisions of the Constitutional Court regarding the Fatih Saraman and the revocation of Law No. 4045 are discussed. The methods and approaches that the Constitutional Court followed while examining the applications are focused mainly.

Key Words: Security investigation, archive research, the right to respect for private life, personal data, protection of personal data.

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz bilgi çağında iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve kullanımının yaygınlaşması, kişisel verilerin toplanması, işlenmesi ve paylaşımını önemli ölçüde kolaylaştırmıştır. Bu sonuç, bireylerin özel hayatlarının gizliliğini etkilemiş ve verilerin korunması için hukuksal düzenlemeler yapma ihtiyacını gündeme getirmiştir.

Kişisel verilerin korunmasına yönelik ilk düzenlemelerden biri, Avrupa Konseyi tarafından 1981 yılında kabul edilen, Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'dir¹. Aynı şekilde, Avrupa Birliği tarafından kabul edilen, Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin 95/46/AT Sayılı Direktifi² ve 2016 tarihinde çıkarılan Genel Veri Koruma Tüzüğü³ de bu konuda önemli kurallar içermektedir. Bu düzenlemelerin genel amacının, devlet organları ve diğer kişiler tarafından bireylerin özel yaşam alanına müdahalelerin önlenmesi ve bireylerin kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin hukuksal bir zemin oluşturmak olduğu söylenebilir.

Türkiye'de kişisel verilerin korunması konusunda yapılan ilk düzenleme, 2010 yılında Anayasanın 20. maddesine üçüncü fıkra eklenerek yapılmış-

¹ Sözleşme metni için bkz.; <https://kisiselveri.com/kisisel-verilerin-otomatik-isleme-tabi-tutulmasi-karsisinda-bireylerin-korunmasi-sozlesmesi>; Erişim: 20.05.2020.

² <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:EN:HTML>; Erişim: 22.05.2020.

³ Regulation 2016/679 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC, 27/04/2016.

tır⁴. Daha sonra, “kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemek” amacıyla, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) çıkarılmıştır⁵.

Kişisel verilerin korunması konusunda yapılan bu düzenlemeler yanında, Anayasa Mahkemesi kararları da önemli bir kaynak işlevi görmektedir. Mahkemenin kişisel veriler konusundaki gerek norm denetimi ve gerekse hak ihlallerine yönelik bireysel başvuru kararlarının sayısının giderek artması, bu kararların incelenmesini gerekli kılmaktadır. Zira bu tür incelemeler, hem Mahkemenin hak ihlallerine yaklaşımını ve sorunları çözerken belirlediği ilkeleri ortaya koyacak, hem de bu kararlara yönelik eleştirel analizler Mahkemenin gelecekte vereceği kararlarda bakış açısını genişletmesine neden olabilecektir.

Anayasa Mahkemesine yapılan başvurulardan bir kısmı, güvenlik soruşturmaları ve arşiv araştırması kapsamındaki bilgilerinin işlenmesinden ve kullanılmasından kaynaklanan hak ihlallerine ilişkindir⁶. Bir devletin suç işlenmesinin önlenmesi, kamu düzeninin sağlanması ve kamu güvenliği gibi nedenlerle bireylerin mahkûmiyet ve yargılamaya ilişkin bilgilerini kaydetmesi ve saklanması birçok devlette var olan olağan bir uygulamadır. AİHM, bir yandan, Sözleşme’ye taraf devletlerin millî güvenliği korumak için, yetkili ulusal makamlarına kişiler hakkında bilgi toplama ve halka açık olmayan siciller tutma ve millî güvenlik bakımından önemli kadrolarda çalışmak isteyen adayların bu işe uygunluğunu takdir ederken bu bilgiyi kullanma yetkisi veren kurallara sahip ol-

⁴ 07.05.2010 tarih ve 5982 sayılı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 2. Maddesi ile Anayasasının 20 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”

⁵ 24.03.2016 tarih ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, **Resmî Gazete**, 07.04.2016, S. 29677.

⁶ İlgili AYM kararlarından bazıları için bkz.; AYM, **Fatih Saraman**, B. No: 2014/7256, 27.02.2019; **Turgut Duman**, B. No: 2014/15365, 29.05.2019; **Bülent Kaya**, B. No: 2013/2941, 11.5.2016; E. 2018/163, K. 2020/13, 19.02.2020.

maları gerektiğini belirtmekte⁷; öte yandan kamu mercilerinin bir bireyin özel hayatıyla ilgili bilgileri toplaması, kaydetmesi ve saklamasının özel hayata saygı hakkına müdahale oluşturacağını belirtmektedir⁸. AİHM'nin, milli güvenlik ile bireyin özel hayatına saygı hakkı arasında bir denge gözetilmesi gerektiğine işaret ettiği görülmektedir.

Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kapsamındaki bilgilerin arşivlenerek saklanması bireylerin özel hayatını olumsuz yönde etkileyeceği kuşkusuzdur. Dolayısıyla, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kapsamındaki verilerin nasıl ve ne kadar süre tutulduğunun, ne şekilde kullanıldığıının ve kişiler için sağlanan güvencelerin neler olduğunun incelenmesi önem arz etmektedir. Bu gereklilikten hareketle, çalışmamızda Fatih Saraman⁹ kararı ve ilgisi nedeniyle Anayasa Mahkemesinin 4045 Sayılı Güvenlik Soruşturması, Bazı Nedenlerle Görevlerine Son Verilen Kamu Personeli İle Kamu Görevine Alınmayanların Haklarının Geri Verilmesine ve 1402 Numaralı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un 1. maddesine eklenen ikinci fıkranın iptaline ilişkin olarak verdiği norm denetimi kararı¹⁰ inceleyecektir. Çalışmamızda Anayasa Mahkemesinin başvuruları incelerken izlediği yöntem, belirlediği ilkeler ve özel hayata saygı hakkı bağlamında kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin değerlendirmeleri incelenmeye çalışılacaktır.

I. ÖZEL HAYAT VE ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİ

Özel hayata saygı hakkı, hayat (yaşama) hakkı ve mülkiyet hakkı gibi geleneksel haklardan biri değildir; toplumların yaşadığı siyasal, sosyal ve ekonomik gelişmeler sonucu doğup gelişen bir haktır¹¹. Özel hayatın gizliliği hak-

⁷ AİHM, *Leander/İsveç*, B. No: 9248/81, 26.03.1987, § 59.

⁸ AİHM, *Kopp/İsviçre*, B. No: 23224/94, 25.3.1998, § 53 *Amann/İsviçre* [BD], B. No: 27798/95, 16.2.2000, § 69; *Rotaru/Romanya* [BD], B. No: 28341/95, 4.5.2000, §§43, 44, 46.

⁹ AYM, *Fatih Saraman*, B. No: 2014/7256, 27.02.2019.

¹⁰ AYM, E. 2018/163, K. 2020/13, 19.02.2020; *Resmî Gazete*, 28.04.2020, S. 31112.

¹¹ Bu konuda atıf yapılan temel kaynak, *Warren ve Brandeis*'in "Mahremiyet Hakkı" (*The Right to Privacy*) isimli makalesidir. Adı geçen çalışmada kişilerin mahremiyet hakkının salt iftira/hakaret ve karalamaya ilişkin hukuk kuralları ile korunamayacağı üzerinde durulmuş, kişilerin yalnız kalma (*to let be alone*) hakkına sahip olduğu ileri sürülerek bu hakkın kapsamı ve sınırları tartışılmıştır. Samuel D. **Warren**; Louis D. **Brandeis** (1890). "The Right to Privacy", *Harvard Law Review*, Vol. 4, No. 5, pp. 193-220; <https://www.cs.cornell.edu/~shmat/courses/cs5436/warren-brandeis.pdf>; Erişim: 14.05.2020.

kının temelinde, bireyin devletin ve üçüncü kişilerin müdahalelerine kapalı özel bir yaşam alanına duyduğu ihtiyacı yatmaktadır¹².

Özel hayatın gizliliği hakkı, herkesin kendisi, ailesi ve mesleğiyle ilgili olan, ancak başkaları tarafından öğrenilmesi istenmeyen bilgileri içeren; kişilerin üzeri, eşyası ya da iletişimi vs. ile ilgili olarak, herkese karşı ileri sürülebilen ve anayasal güvence kapsamına alınan mutlak bir haktır¹³. Dolayısıyla hukuk devleti olmanın bir gereği olarak devletin, bireylerin özel hayatını ve bu hayatın gizliliğini tanımak ve korumakla yükümlü olduğu söylenebilir. Aynı şekilde, kişilere maddi ve manevi varlıklarını diledikleri gibi geliştirebilecekleri ve yönlendirebilecekleri bir özel yaşam alanı oluşturmak demokratik hukuk devleti olmanın da bir gereğidir¹⁴.

Özel hayatın korunmasının temel amacı, insanın kişiliğinin serbestçe gelişmesine olanak tanımak ve bu sayede kişiye ne devlet tarafından, ne de başkaları tarafından müdahale edilemeyen özerk bir alan sağlamaktır. Özel hayatın korunması, insanın onurunun korunmasının bir aracıdır¹⁵.

Özel hayatın gizliliği, birçok uluslararası belgede ve modern demokratik devletlerin anayasalarında güvence altına alınmıştır. Batı demokrasilerinde özel hayatın gizliliği ve korunması esastır¹⁶. Modern hukuk devletlerinde, kişi tüm hakları ile bir bütün olarak korunmakta olup, kişinin özel hayatı da bu koruma alanı içinde yer almaktadır.

Özel hayat, tüm boyutları ile tam olarak tanımlanabilmiş bir kavram değildir. Bununla birlikte özel hayatın, kişinin diğer kişilerden gizlediği ve kamu-

¹² Ergun **Özbudun** (1997). Anayasa Hukuku Bakımından Özel Haberleşmenin Gizliliği, **Ankara Hukuk Fakültesi Ellinci Yıl Armağanı**, Sevinç Matbaası, Ankara, s. 265. Nurdan **Okur** (2010). Anayasa Hukuku Açısından Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması (Yayımlanmamış doktora tezi), Ankara, s. 21; K. Ahmet **Sevimli** (2006). İşçinin Özel Yaşamına Müdahalenin Sınırları, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, s. 23; Ergun **Özbudun** (1997). Anayasa Hukuku Bakımından Özel Haberleşmenin Gizliliği, **Ankara Hukuk Fakültesi Ellinci Yıl Armağanı**, Sevinç Matbaası, Ankara, s. 265.

¹³ Mahmut **Koca** ve İlhan **Üzülmez** (2016). **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 3. B., Ankara, s. 465.

¹⁴ Veli Özer **Özbek**, Mehmet Nihat **Kanbur**, Koray **Doğan**, Pınar **Bacaksız** ve İlhan **Tepe** (2015). **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Ankara, s. 524.

¹⁵ Ergun **Özbudun** (1997), s. 265.

¹⁶ Doğan **Kılınc** (2012). "Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması", **AÜHFD**, 61 (3) 2012:1089-1169, s. 1091.

ya kapalı olan hayatı olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kişinin özel yaşam alanının, sadece yakınları tarafından bilinen ve onlarla paylaşılan etkinlik ve davranışlarını kapsayan alanı olduğu söylenebilir¹⁷.

Özel hayatın üç alanı içerdiği kabul edilmektedir¹⁸. Bu alanlardan ilki, “ortak alan” dır. Bu alan, başkalarının bilmesinde sakınca görülmeyen, kamuya açık olan alandır. Bu alan, kişinin kamuya açık alanlardaki yaşam unsurlarını içerir. Ortak alanın sınırlarının belirlenmesinde kişinin statüsü, kimliği, tanınırlığı gibi unsurlar belirleyici olmaktadır. Kişinin toplumdaki tanınırlığı arttıkça ortak alanın sınırları da genişlemektedir. Dolayısıyla bir film yıldızının, bir politikacının, bir sanatçının özel hayatının sınırları, sıradan bir insana göre daha geniş olmak durumundadır. Zira bu kişilerin özel yaşamı başta medya olmak üzere, kişiler tarafından merak edilecek ve bilinmek istenecektir¹⁹.

Özel hayatın içerdiği ikinci alan, “özel alan” dır. Özel alan, kişinin başta ailesi olmak üzere akrabaları, dostları ve iş arkadaşları ile paylaştığı yaşam alanıdır. Özel alan, ortak alanda olduğu gibi kamuya açık değildir; sadece belirli kişilere açık bir alandır. Bu nedenle kişiler özel alan kapsamındaki konuların başkaları tarafından bilinmesini istemezler.

Nihayet üçüncü alan ise, “gizli alan” dır. Gizli alan, kişinin sırlarından oluşur; bu nedenle “sır alan” olarak da ifade edilir. Gizli alan, kişinin sadece yakınlık hissettiği özel kişilerle paylaştığı sırları, duyguları, düşünceleri, ümitleri, korkuları ve tercihlerinden oluşan gizli yaşam alanıdır. Kişinin gizli alandaki bilgileri kamuya kapalı olduğu için, başkaları tarafından gelebilecek müdahalelere karşı dokunulmazlığa sahip kılınmış ve hukuki koruma altına alınmıştır²⁰.

Gerek iç hukukumuzda ve gerekse uluslararası hukukta özel hayatın kapsamlı bir tanımının yapılmadığı görülmektedir. Doktrin ve özellikle yüksek mahkeme içtihatları ile tanımlama yoluna gidilmektedir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de bu yönde bir çaba içinde olmuştur. AİHM’e göre özel hayat, bütün unsurlarını içerecek şekilde tanımlanamayacak nitelikte

¹⁷ Fatih Kanmaz (2015). *Özel Hayata Karşı Suçlar*, Ankara, s. 127.

¹⁸ Sultan Üzeltürk (2004). *1982 Anayasası Ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine Göre özel Hayatın Gizliliği Hakkı*, Beta Yayıncılık, İstanbul, s.4.

¹⁹ Özbudun (1997), s. 266; Kılınç, s. 1102.

²⁰ Muhammet Murat Ülkü (2005). 5237 Sayılı TCK 132-140 Maddelerinde Yer Alan Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar, Samsun, s. 11; Kılınç, s. 1102.

geniş kapsamlı bir yaşam alanıdır. Mahkemeye göre özel hayat, mahremiyet hakkından daha geniş kapsamlıdır ve herkesin özgür bir şekilde kişiliğini geliştirmesini sağlayan bir alanı içerir; kişinin dış dünya ve diğer insanlarla ilişkiler geliştirmesini de içerir²¹. Mahkeme'nin *Niemietz/Almanya*²² kararına göre;

“...[özel hayat] kavramını, bireyin kişisel hayatını istediği gibi yaşayabileceği bir “iç alan” la kısıtlamak ve bu alanın dışında kalan dış dünyayı bu alandan tamamen hariç tutmak aşırı sınırlayıcı bir yaklaşımdır. Özel hayata saygı, başka insanlarla ilişki kurmak ve söz konusu ilişkileri geliştirmek hakkını da bir dereceye kadar içermelidir.”

Özel hayat, bireyin sadece iç alanı ile sınırlı olmayıp, dış dünya ile ilişkilerini de içerebilmektedir. AİHM'e göre; bireyin cinsel ilişkiler dâhil olmak üzere çeşitli ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri geliştirmesi, cinsel kimliğini belirleme ve benimseme tercihi, yapılan telefon konuşmasının içeriği ne olursa olsun, haberleşmesine özel teknik araçlarla müdahale edilmesi, rızası alınmadan devlet tarafından birey hakkında bilgi toplanması, zorunlu tıbbi tedaviler hakkındaki bilgiler özel hayat kapsamında değerlendirilmektedir²³.

AİHM'e göre özel hayat, bireyin fiziksel ve psikolojik bütünlüğünü kapsamaktadır. AİHS'nin 8. maddesindeki teminatın esas amacı, dışarıdan müdahale olmadan, her bireyin diğer insanlarla olan ilişkilerinde kişiliğini geliştirmesini sağlamaktır²⁴. AİHM, *Klass/Almanya*²⁵ kararında kişinin özel hayatı kapsamındaki verilerin kamusal organlar tarafından toplanmasına, depolanmasına ve işlenmesine ilişkin ilkeler belirlemiştir. Buna göre, bireyin özel hayatı kapsamındaki bilgilere ilişkin kamusal müdahaleler, ancak bireyi koruyucu

²¹ Ursula **Kilkelly** (2001). “Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Gösterilmesi Hakkı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Sekizinci Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Kılavuz”, **İnsan Hakları El Kitapları**, No. 1, Starzbourg, s. 16-17.

²² AİHM, *Niemietz/Almanya*, B. No: 13710/88, 16 Aralık 1992, A serisi No: 251-B.

²³ **Kılınç**, s. 1100.

²⁴ AİHM, *Botta/İtalya*, 24 Şubat 1998, Reports of Judgments and Decisions 1998-I, s. 422, paragraf 32.

²⁵ AİHM, *Klass/Almanya*, , Series A No: 269, 22.09.1993, paragraf 41.

uygun ve etkili garantiler içeren yasal düzenlemeler bulunması halinde mümkündür²⁶.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi bir kararında özel hayatın sınırlarını belirterek tanımlama yoluna gitmiştir. Buna göre özel hayat²⁷;

“... bireyin kendi hayatını en az müdahale ile yaşamasını, özel, aile ve ev hayatı, fiziksel ve moral bütünlüğü, onuru ve şöhreti içeren, gerçeğe aykırı bir pozisyonda gösterilmekten sakınma, ilgisiz ve utandırıcı gerçeklerin açıklanmaması, özel fotoğrafların izinsiz yayınlanmaması, güvenilerek verilen veya alınan enformasyonun açıklanmasının engellenmesi hakkıdır.”

Anayasa Mahkemesi de özel hayatın tam bir tanımının olmadığını kabul ederek, bu kavramı tanımlama yoluna gitmiştir. Anayasa Mahkemesi, özel hayat ile korunan hukuki değerlerin “kişisel bağımsızlık” ve “mahremiyet” hakkı olduğunu belirtmektedir²⁸. Mahkemeye göre;

“Özel hayat kavramı eksiksiz bir tanımı bulunmayan geniş bir kavramdır. Bu kapsamda korunan hukuki değer esasen kişisel bağımsızlık olup bu koruma bir taraftan herkesin istenmeyen bütün müdahalelerden uzak kendine özel bir ortamda yaşama hakkına sahip olduğuna işaret etse de diğer taraftan özel hayat kavramının herkesin kişisel yaşamını istediği şekilde sürdürme ve dış dünyayı bu çemberden ayrı tutma kavramına indirgenemeyeceği açıktır. Bu açıdan Anayasa'nın 20. maddesi özel bir sosyal hayat sürdürmeyi güvence altına almaktadır (*Serap Tortuk*, B. No: 2013/9660, 21.01.2015, § 31).

Özel hayata saygı hakkı kapsamında korunan hukuksal çıkarlardan biri de bireyin mahremiyet hakkıdır. Ancak mahremiyet hakkı sadece yalnız

²⁶ Oğuz **Şimşek** 2001, “4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu ve Kanununun 4. Maddesine Göre "Kayıt ve Verilerin İncelenmesi" ve Kişisel Nitelikli Verilerin Korunması”; **İzmir Barosu Dergisi**, S. 4.

²⁷ Avrupa Konseyi Parlamentosunun, medya, toplu iletişim ve insan hakları konusunda deklarasyon içeren ilke kararının numarası ve karara erişimi için; No: 428 (1970); <http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta70/eres428.htm>; Erişim: 18.03.2020 Mahmut **Erdemli** ve Tolga **Onur** (2014).”Türkiye’de Özel Hayat ve Bilgi Edinme Hakkı İlişkisi: Bilgi Edinme Kurulundan İki Adım İleri Bir Adım Geri”, **Ankara Barosu Dergisi**, S.3, s.301.

²⁸ AYM, **Güzide Defne Samyeli**, B. No: 2014/4399, 21.09.2016, §§ 61, 62.

bırakılma hakkından ibaret olmayıp bu hak, bireyin kendisi hakkındaki bilgileri kontrol edebilme hukuksal çıkarını da kapsamaktadır. Bireyin kendisine ilişkin herhangi bir bilginin kendi rızası olmaksızın açıklanmaması, yayılmaması, bu bilgilere başkaları tarafından ulaşılamaması ve rızası hilafına kullanılmaması, kısaca bu bilgilerin mahrem kalması konusunda menfaati bulunmaktadır...”

Görüldüğü gibi, özel hayat nedeniyle korunan hukuki değerler Mahkeme tarafından anlaşılmıştır. Buna göre kişisel bağımsızlık, herkesin istenmeyen bütün müdahalelerden uzak kendine özel bir ortamda yaşama hakkına sahip olmasıdır. Ancak özel hayat, herkesin kişisel yaşamını istediği şekilde sürdürme ve dış dünyayı bu çemberden ayrı tutma kavramına indirgenememektedir.

Mahremiyet hakkı ise, bir yandan bireyin yalnız bırakılmasını, öte yandan bireyin kendisi hakkındaki bilgileri kontrol edebilmesini içermektedir. Mahremiyet hakkı nedeniyle birey hakkındaki bilgiler, onun rızası olmadan açıklanamaz, yayılamaz ve kullanılamaz. Zira bireyin menfaati, bu bilgilerin mahrem kalmasını gerektirmektedir.

II. KİŞİSEL VERİLER VE VERİ İŞLEME KAVRAMLARI

Kişisel veriler konusunda gerek değişik uluslararası belgelerde ve gerekse yüksek mahkemeler tarafından değişik tanımlar yapıldığı görülmektedir. Genel olarak kişisel veri, “*Belirli veya kimliği belirlenebilir bir kişiye ilişkin tüm bilgiler*” olarak tanımlanmaktadır²⁹.

Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan 108 sayılı, Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi’nin 2. maddesinde kişisel veri tanımlanmıştır³⁰. Buna göre kişisel veriler; “*Kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişi ("ilgili kişi") hakkındaki tüm bilgileri ifade eder.*”

Avrupa Birliği (AB) tarafından kişisel veriler konusunda yapılan ilk düzenleme olan Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bi-

²⁹ Kılınç, s. 1093.

³⁰ <https://kisiselveri.com/kisisel-verilerin-otomatik-isleme-tabi-tutulmasi-karsisinda-bireylerin-korunmasisozlesmesi>; Erişim: 20.05.2020.

reylerin Korunmasına İlişkin 95/46/AT Sayılı Direktife göre kişisel veri; “kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkili her tür veri” olarak tanımlanmıştır³¹.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanununun 3/1-d. maddesine göre kişisel veri ise; “Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiyle ilişkin her türlü bilgiyi ifade eder.”

AİHM, verdiği kararlarla kişisel verilerin neleri içerdiğini somutlaştırmıştır. Mahkeme, bireylerin nüfus ve aile kayıtlarını, parmak izlerini, DNA yapılarını, tıbbi verilerini, iletişim numaralarını, telefon görüşmelerini, kamera kayıtlarını, inançlarını, özel görüşmelerini, kolluk tarafından tutulan kayıtlarını, kişisel veri olarak değerlendirmiştir³².

AİHM, verdiği kararlarda kişisel verilerin, kişinin rızası olmadan ya da rıza olsa bile bazı yasal hükümlere aykırı olarak toplanmasını, kullanılmasını ve saklanmasını özel hayata müdahale bağlamında değerlendirmiştir. Mahkeme, kişisel veriler konusunda devletin negatif ve pozitif yükümlülükleri olduğunu belirtmiştir³³.

Anayasa Mahkemesine göre³⁴ kişisel veri, “belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade eder.” Mahkemeye göre ad, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini orta-

³¹ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:EN:HTML;> Erişim: 22.5.2020. AB Veri Koruma Direktifi, kişisel verilerin korunması alanında tüm dünyada kabul gören bir düzenleme içermektedir. Direktifte kişisel verilerin kaybını, yetkisiz kişilerin eline geçmesini ve bu kişilerce yasadışı bir biçimde imha edilmesini önlemek amacıyla uygun teknik ve kurumsal önlemlerin alınmasına yönelik önemli hükümler yer almaktadır.

³² İlgili kararlar için bakınız; AİHM, *X/United Kingdom*, B. No: 9072/82, 06.10.1982; *Godelli/İtalya*, B. No: 33783/09, 25.09.2012; *S. and Marper/ United Kingdom*, B. No: 30562/04 and 30566/04, 2008, § 67; *M.K./Fransa* B. No: 19522/09, 18.04.2013, § 29; *Malone/United Kingdom*, B. No: 8691/79, 02.08.1984, Series A no 82; *Amann/İsviçre*, B. No: 27798/95, 16.02.2000; *Bărbulescu/Romanya*, B. No: 61496/08, 05.09.2017, § 35-36; *Peck/United Kingdom*, B. No: 44647/98, 28.01.2003; *Köpke/Almanya*, B. No: 420/07, 05.10.2010; *Tsavachidis/Yunanistan*, B. No: 28802/95, 21.01.1999; *Fernandez Martinez/İspanya*, B. No: 56030/07, 12.06.2014; *Wisse/Fransa*, B. No: 71611/01, 22.05.1990; *Szuluk/United Kingdom*, B. No: 36936/05, 02.06.2009; *Murray/United Kingdom*, B. No: 14310/88, 24.10.1988; *M.M./United Kingdom*, B. No: 24029/07, 13.11.2012; *Panteleyenکو/Ukrayna*, B. No: 11901/02, 29.06.2006.

³³ AİHM, *Leander/İsveç*, B. No: 9248/81, 23.03.1987; *Gaskin/United Kingdom*, B. No: 10454/83, 07.07.1989; *M.G./United Kingdom*, App. No: 39393/98, 03.07.2001.

³⁴ AYM, *Güzide Defne Samyeli*, B. No: 2014/4399, 21.09.2016, § 64.

ya koyan bilgilerin değil telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, öz geçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, sağlık bilgileri, genetik bilgiler, IP adresi, e-posta adresi, alışveriş alışkanlıkları, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm verilerdir³⁵. AYM, ceza mahkûmiyetine ilişkin bilgilerin de özel nitelikli kişisel veri olduğunu belirtmiştir³⁶.

Veri işleme ise, kişisel verileri toplama, kullanma, açıklama, uyarılma, değiştirme, düzeltme, alma, birleştirme, engelleme, silme, aktarma, imha etme, kaydetme, düzenleme, saklama ve kullanma dâhil, otomatik araçlarla yapıp yapılmamasına bakılmaksızın kişisel bilgileri içeren herhangi bir işlemler dizisi olarak tanımlanabilir³⁷.

6698 sayılı Kanununun 3/1-e maddesine göre kişisel verilerin işlenmesi tanımlanmıştır. Kanuna göre kişisel verilerin işlenmesi; kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi ifade etmektedir.

6698 sayılı Kanunda, kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemeyeceği belirtilmiştir. (m.5/1). Bununla birlikte, kanunlarda açıkça öngörülmesi halinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın, verilerin işlenmesi mümkündür.

³⁵ Bu konudaki AYM kararları için bkz.; AYM, E.2014/74, K.2014/201, 25.12.2014; E.2013/122, K.2014/74, 9.4.2014; E.2014/149, K.2014/151, 2.10.2014; E.2013/84, K.2014/183, 4.12.2014; E.2014/180, K.2015/30, 19.3.2015; **Bülent Kaya** [GK], B. No: 2013/2941, 11.5.2016, § 49; **Güzide Defne Samyeli**, § 64.

³⁶ Bkz.; AYM, E.2014/180, K.2015/30, 19.03.2015; E.2014/74, K.2014/201, 25.12.2014. 6698 sayılı Kanuna göre, “*Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.*” (m.6).

³⁷ Christopher **Millard** and W. Kuan **Hon** (2012). “*Defining Personal Data in e-Social Science*”, Information, Communication and Society, 2012, Vol 15(1) p 66, s. 12; https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1809182, Erişim: 23.05.2020.

III. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

Kişisel verilerin korunması, uluslararası hukukta önem verilen bir konudur. Bu nedenle kişisel verilerin korunması konusunda ulusal ve uluslararası düzeyde çok çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.

Devletler, çeşitli sebeplerle kişisel verilerin korunması hakkında yasal düzenleme yapma yoluna gitmektedirler. Bu nedenlerden ilki, devletlerin özellikle geçmişteki otoriter rejimler dönemlerinde yaşanan mahremiyet ihlallerini gidermek, adaletsiz uygulamaları düzeltmek amacıyla verilerin korunması yoluna gitmek istemeleridir. İkinci neden, gelişen iletişim teknolojileri kullanılarak yapılan elektronik ticareti desteklemektir. Nihayet üçüncü neden ise, Avrupa Konseyi bünyesinde konu hakkında ortak düzenleme yaparak tekdüzeliği sağlamaktır³⁸. Nitekim Avrupa Konseyi üyesi çok sayıda devlet, Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan 108 sayılı, Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'ni³⁹ imzalayarak kabul etmişlerdir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 8. maddesinde kamu makamlarının özel hayata saygı hakkına keyfi bir şekilde müdahale etmelerinin önlenmesine ilişkin güvenceler yer almaktadır. Sözleşmenin “Özel ve aile hayatına saygı hakkı” başlıklı 8. maddesine göre;

“1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

108 sayılı, Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Kişilerin Korunmasına Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin 9. maddesinde

³⁸ Kılınç, s. 1107.

³⁹ <https://humanrightscenter.bilgi.edu.tr/media/uploads/2016/03/29/KisiselVerilerinOtomatikIslemeTabiTutulma-siKarsisindaBireylerinKorunmasiSozlesmesi.pdf> ; Erişim: 21.05.2020.

kişisel verilerin korunması konusunda getirilecek istisna ve kısıtlamalara yer verilmiştir⁴⁰. Anılan maddeye göre, taraf devletlerin kanunlarında öngörölmüş olması ve demokratik bir toplumda devlet güvenliğinin korunması, kamu güvenliği, devletin mali menfaatleri veya suçların önlenmesi ve ilgili kişinin rızası veya başkasının hak ve özgürlüklerinin korunmasının sağlanması için gerekli bir önlem oluşturması halinde bazı istisnalar getirilebilir.

Ülkemizde özel hayata saygı hakkının kapsamı içinde düzenlenen kişisel verilerin korunması hakkı, Anayasanın 20/3. maddesinde yer almaktadır. Anayasanın 20. maddesinde, herkesin özel hayatına saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğu ve özel hayatın gizliliğine dokunulamayacağı belirtilmektedir. Anayasanın, “Özel hayatın gizliliği” kenar başlığını taşıyan 20/3. maddesine göre;

“Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörölen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”

Anayasada da özel hayatın gizliliği mutlak bir hak olarak düzenlenmemiş, bazı istisnalara yer verilmiştir. Anayasanın 20/2. maddesine göre;

“Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz...”

⁴⁰ Sözleşme metni için bkz.; <https://humanrightscenter.bilgi.edu.tr/media/uploads/2016/03/29/KisiselVerilerinOtomatikIslemeTabi TutulmasiKarsisindaBireylerinKorunmasiSozlesmesi.pdf>; Erişim: 27.05.2020.

AYM, kişisel verilerin korunması konusunda yapılan başvurulara ilişkin olarak yaptığı değerlendirmede, Anayasanın 13. maddesi hükmünün Anayasanın 20. maddesinde yer alan hakların kapsamının belirlenmesinde de gözetilmesi gerektiğini belirtmekte ve özel hayata saygı hakkına yapıldığı iddia edilen müdahalelerin incelemesinde kanunilik ve müdahaleyi haklı kılan sebeplerin var olup olmadığını somut olayın kendi koşulları içinde değerlendirmektedir.

Anayasa Mahkemesi, kamu mercileri tarafından özel yaşamı ile ilgili sorular sorulması da dâhil olmak üzere bir bireyin özel hayatı, iş ve sosyal yaşamıyla ilgili bilgilerinin alınmasının, kaydedilmesinin, saklanması ve kullanılmasının özel hayata saygı hakkına müdahale oluşturacağını kabul etmektedir⁴¹. Mahkeme, müdahalenin ihlal oluşturup oluşturmadığını ise, Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen; kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşulları yönünden incelemektedir.

Anayasa Mahkemesine göre, hak ya da özgürlüğe bir müdahale söz konusu olduğunda öncelikle tespiti gereken husus, müdahaleye yetki veren bir kanun hükmünün yani müdahalenin hukuki bir temelini mevcut olup olmadığıdır⁴². Mahkeme, temel hak ve hürriyetleri sınırlandıran bir kanunun şeklen var olmasını yeterli görmemekte, kanunun içerik bakımından niteliğini önemsemektedir. Mahkemeye göre, kanunun yeterince ulaşılabilir olması, vatandaşların belirli bir olaya uygulanabilir nitelikteki hukuk kurallarının varlığı hakkında yeterli bilgiye sahip olabilmesi, ayrıca ilgili normun keyfiliğe karşı uygun bir koruma sağlaması, yetkili makamlara verilen yetkinin genişliğini ve icra edilme biçimlerini yeterli bir netlikte tanımlaması gerekmektedir⁴³.

AYM, kanunun uygulama koşulları ve usule ilişkin ayrıntılarının düzenleyici işlemlerle yapılabileceğini kabul etmekte, ancak bu durumda da çıkarılan düzenleyici işlemin muhataplarınca ulaşılabilir olması ve içeriği hakkında ilgilileri yeterince aydınlatacak nitelik ve açıklıkta olması gerektiğini belirtmektedir⁴⁴.

⁴¹ AYM, *Bülent Kaya*, B. No: 2013/2941, 11.5.2016, § 51; *Güzide Defne Samyeli*, § 67; *Turgut Duman*, § 60.

⁴² AYM, *Sevim Akat Eşki*, B. No: 2013/2187, 19.12.2013, § 36; *Güzide Defne Samyeli*, § 76.

⁴³ AYM, *Halime Sare Aysal*, B. No: 2013/1789, 11.11.2015, § 62, 63.

⁴⁴ AYM, *Halime Sare Aysal*, § 66; *Turgut Duman*, § 71.

Anayasa Mahkemesi, kanunilik yönünden yaptığı incelemeden sonra, özel hayata müdahale oluşturan kanuni düzenlemelerin Anayasa m. 20. ve AİHS m. 8 çerçevesinde meşru bir amaca dayalı olup olmadığını incelemektedir. Mahkeme, daha sonraki aşamada kamu makamları tarafından özel hayata yapılan müdahalenin demokratik toplumda gerekliliğini ve nihayet müdahalenin ölçülülüğünü incelemektedir.

Anayasa Mahkemesine göre, kişisel verilerin korunması hakkı, insan onuru ve kişiliğin serbestçe geliştirilmesi hakkına dayanmaktadır⁴⁵. Özel yaşamına ilişkin tüm kişisel verileri kaydedilen ve mahremiyet alanına giren verilerin gizliliği ortadan kalkan bireyin kişiliğini geliştirmesi mümkün olmayacaktır. Kişisel verileri kayıt altına alınan ya da alındığını düşünen birey kendi özgür kişiliğinin gereği gibi değil kendisinden istenilen veya beklenen davranış tarzıyla hareket edecektir. Özel yaşam faaliyetleri devlet tarafından izleneceği endişesi taşıyan bireyler, bu faaliyetlerini gerçekleştirmekten vazgeçebileceklerdir. Bu durum kişinin özerkliğini etkileyerek yurttaşların özgür iradeleriyle kendi yaşamlarını belirleyebildikleri özgürlükçü demokratik esaslara dayanan bir toplum düzeninin oluşmasını engelleyecektir⁴⁶.

Kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirmesi ve hayatını kendi özgür iradesiyle düzenlemesi, ancak kişisel verilerinin korunması ile mümkündür. Anayasa Mahkemesine göre⁴⁷;

“Bireyin kişisel verileri üzerindeki hakkı yeteri kadar korunmazsa kişiliğini serbestçe geliştirmesi zora gireceğinden özgür iradeleriyle yaşamlarını biçimlendiren bireylerden oluşan demokratik bir toplum düzeninin ortaya çıkması ve korunması da güçleşecektir. Kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirmesi ancak ve ancak faaliyetlerini özgürce gerçekleştirmesi ile mümkündür. Kişisel verilerin korunmasıyla, kişisel veri toplanması, saklanması ve işlenmesi sırasında bireyin hak ve özgürlüklerinin korunarak demokratik toplum düzeninin oluşmasına katkı yapmak hedeflenmektedir.”

⁴⁵ AYM, E.2014/122, K. 2015/123, 30.12.2015, § 20.

⁴⁶ AYM, *Güzide Defne Samyeli*, B. No: 2014/4399, § 85.

⁴⁷ AYM, *Güzide Defne Samyeli*, § 84.

Anayasa Mahkemesi, bireyin temel haklarına yapılan müdahale ile bu müdahaleyle güdülen meşru amaç arasında bir orantı bulunması gerektiğini belirtmektedir. Anayasanın 13. maddesinde, sözü edilen orantının değerlendirilmesinde demokratik toplumda gereklilik, hakkın özü ve ölçülülük unsurları şeklinde güvence ölçütleri yer almakta olup, ölçülülük yönünden yapılan değerlendirmede bu ölçütlerin dikkate alınması gerekmektedir⁴⁸. Anayasa Mahkemesine göre⁴⁹;

“Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AIHM) içtihatlarında ifade edilen demokratik toplumda zorunluluk kavramı, müdahale teşkil eden eylemin acil bir toplumsal ihtiyaçtan kaynaklanması ve takip edilen meşru amaç bakımından orantılı olması unsurlarını içermektedir. Bir müdahalenin orantılı olduğunun kabul edilebilmesi için söz konusu temel hakka daha az zarar verebilecek ancak aynı zamanda güdülen amacı da yerine getirebilecek nitelikte olan yöntemin tercih edilmiş olması gerekmektedir.”

Ölçülülük ilkesinin amacı, temel hak ve özgürlüklerin gereğinden fazla sınırlandırılmasının önlenmesidir. Anayasa Mahkemesi ölçülülük ilkesinin unsurlarını belirlemiştir⁵⁰. Mahkemeye göre;

“Anayasa Mahkemesi kararları uyarınca ölçülülük ilkesi, sınırlama için kullanılan aracın sınırlama amacını gerçekleştirmeye uygun olması ifade eden elverişlilik, sınırlayıcı önlemin sınırlama amacına ulaşmak bakımından zorunlu olmasına işaret eden zorunluluk ve araçla amacın orantısız bir ölçü içinde bulunmaması ile sınırlamanın ölçüsüz bir yükümlülük getirmemesini ifade eden oranlılık unsurlarını içermektedir.

Belirtilen ölçütlere riayetle bir sınırlandırma yapılıp yapılmadığının tespiti için müdahale teşkil eden önlemin temelini oluşturan meşru amaç karşısında, bireye düşen fedakârlığın ağırlığının göz önünde bulundurulması ve gözetilen toplumun genel yararının gerekleri ile bireyin te-

⁴⁸ AYM, *Marcus Frank Cerny*, B. No: 2013/5126, 2.7.2015, § 70; *Güzide Defne Samyeli*, § 90.

⁴⁹ AYM, *Güzide Defne Samyeli*, § 91.

⁵⁰ AYM, E.2012/100, K.2013/84, 04.07.2013; *Güzide Defne Samyeli*, B. No: 2014/4399, §§ 92, 93.

mel hakkının korunması arasında adil bir dengenin kurulup kurulmadığının belirlenmesi zorunludur. Anayasa'nın 13. maddesi vasıtasıyla Anayasa'da yer alan tüm temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması hususunda geçerli olan bu denge, özel hayata saygı hakkının sınırlandırılmasında da göz önünde bulundurulmalıdır”

IV. GÜVENLİK SORUŞTURMASI VE ARŞİV ARAŞTIRMASI KAYITLARINA İLİŞKİN İKİ AYM KARARI

1. Fatih Saraman Kararı (B. No: 2014/7256, 27.02.2019)

Başvurucunun, on sekiz yaşından küçük iken işlemiş olduğu hırsızlık suçu nedeniyle Adana 4. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 5 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına hükmedilmiş, ancak hapis cezası ağır para cezasına çevrilmiş ve ceza ertelenmiştir. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri (CTE) Genel Müdürlüğü tarafından Kocaeli 1 ve 2 No'lu F Tipi ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarına 501 adet sözleşmeli infaz ve koruma memurluğu alımı için, Kocaeli Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu tarafından sınav yapılmış ve başvuru yazılı ve sözlü sınavlar sonucunda başarı listesinin 300. sırasında yer almıştır.

İnfaz ve koruma memurluğuna yerleştirilmesi düşünülen başvuru hakkında, Komisyon tarafından güvenlik soruşturması işlemleri başlatılmıştır. Adana Emniyet Müdürlüğü tarafından yapılan güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sonucunda, başvuru hakkında hırsızlık suçundan işlem yapıldığının tespit edildiği bildirilmiş ve Adana 4. Asliye Ceza Mahkemesinin 13.3.2002 tarihli kararı gönderilmiştir. Bunun üzerine Kocaeli Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu, başvuru hırsızlık suçu nedeniyle devlet memurluğuna atanmak için gerekli şartları taşımadığını ve sözleşmeli infaz ve koruma memuru olarak istihdam edilmesinin uygun olmayacağına ilişkin görüşünü CTE Genel Müdürlüğüne bildirilmiştir. Neticede başvuru ataması yapılmamıştır. Başvuru tarafından, atama işleminin yapılmaması nedeniyle Ankara 4. İdare Mahkemesinde iptal davası açılmış, ancak mahkeme tarafından iptal talebinin reddine karar verilmiştir. İlk derece mahkemesi kararı Danıştay tarafından da onanmış ve hüküm kesinleşmiştir. Nihayet başvuru bireysel başvuruda bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, başvuruyu Anayasanın 20. maddesinde düzenlenen özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirmiştir. Mahkeme, kişisel

veri kavramını tanımlayan kararlarına atıfta bulunarak, “belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla- bir kişiye ilişkin bütün bilgilerin kişisel veri” olduğunu yineleyerek, ceza mahkûmiyetine ilişkin verilerin de kişisel veri olduğunu belirtmiştir⁵¹.

Mahkemenin yerleşik kararlarına göre, kamu mercileri tarafından özel yaşamı ile ilgili sorular sorulması dâhil, bir kişinin özel hayatı, iş ve sosyal yaşamıyla ilgili bilgilerinin alınması, kaydedilmesi, saklanması ve kullanılması özel hayata saygı hakkına müdahale oluşturur⁵². Bu bağlamda, başvuru hakkında yürütülen ceza yargılamasına dair bilgilerin kişisel veri olduğunu belirten Mahkeme, bu verilerin kamu kurumlarıyla paylaşılması ve güvenlik soruşturmalarında kullanılmasının Anayasa’nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkına bir müdahale oluşturduğunu kabul etmiştir.

Müdahalenin varlığını kabul eden Mahkeme, bu müdahalenin ihlal oluşturup oluşturmadığını incelerken; kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa’nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşulları yönünden değerlendirme yapmıştır. Anayasaya göre, temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların öncelikle kanunla öngörülmüş olması gereklidir. AYM, bu konuda bazı genel ilkeler belirlemiştir. Bu ilkeleri şu şekilde sıralayabiliriz⁵³:

(1) Anayasa, tüm sınırlandırmaların mutlaka kanun ile yapılacağını öngörerek, istikrar kazanmış yargı kararlarına dayanan içtihat yoluyla geliştirilmiş ilkelerin de hukukilik şartını karşılayabildiğini kabul eden AİHS’nden daha geniş bir koruma sağlamaktadır.

(2) Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin kanunların şeklen var olması yeterli değildir; aynı zamanda maddi bir içeriği de gerektirmektedir.

(3) Kanunla sınırlama ölçütü, sınırlamanın erişilebilirliğini, öngörülebilirliğini ve kesinliğini ifade etmekte; böylece uygulayıcının keyfi davranışlarının önüne geçtiği gibi kişinin hukuku bilmesine de yardımcı olmakta; bu yönüyle hukuk güvenliği teminatı sağlamaktadır. Kanunun bu gerekliliklere uygun

⁵¹ AYM, *Fatih Saraman*, B. No: 2014/7256, 27.02.2019, § 57.

⁵² AYM, *Fatih Saraman*, § 59.

⁵³ AYM, *Fatih Saraman*, B. No: 2014/7256, 27.02.2019, §§ 64-70.

olabilmesi için yeterince ulaşılabilir olması, vatandaşların hukuk kurallarının varlığı hakkında yeterli bilgiye sahip olabilmesi, ayrıca ilgili normun keyfilğe karşı uygun bir koruma sağlaması, yetkili makamlara verilen yetkinin genişliğini ve icra edilme biçimlerini yeterli bir netlikte tanımlaması gereklidir.

(4) Yetkili makamlara bırakılan takdir yetkisinin kapsamı yeterince açık bir şekilde gösterilmelidir.

(5) Sınırlamaya ilişkin temel çerçevenin kanuni düzenleme ile yapılması zorunlu olmakla birlikte, özellikle uygulama koşulları ve usule ilişkin ayrıntıların düzenleyici işlemlerle yapılması mümkündür. Ancak düzenleyici işlemin de muhataplarınca ulaşılabilir olması ve içeriği hakkında ilgilileri yeterince aydınlatacak nitelik ve açıklıkta olması gereklidir.

Anayasa Mahkemesi, yaptığı inceleme neticesinde başvuruya konu müdahalenin kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna ulaşmış; söz konusu müdahale açısından diğer güvence ölçütlerine riayet edilip edilmediğinin ayrıca değerlendirilmesine gerek görmemiştir. Mahkemenin gerekçeleri şunlardır⁵⁴:

- Belirli kamu görevlerinde çalıştırılacak personel hakkında uygulanan güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının kanuni dayanağı 4045 sayılı Kanundur. 4045 sayılı Kanunda güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması konusunda sadece bir maddede hangi kamu görevleri bakımından güvenlik soruşturması yaptırılacağı hükmüne yer verilmiş, bunun dışındaki tüm düzenlemelerin bir yönetmelikle yapılacağı belirtilmiştir. Buna istinaden Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği çıkarılarak, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının hangi makamlar tarafından, nasıl yapılacağı; soruşturma ve araştırma sonucunu içeren bilgi ve belgelerin nasıl saklanacağı gibi hususlar açıklanmıştır.

- 4045 sayılı Kanunda güvenlik soruşturmasına ve arşiv araştırmasına konu edilecek bilgi ve belgelerin neler olduğu, bu bilgilerin nerelerden elde edileceği ve ne suretle ve ne kadar süre ile saklanacağı; kişilerin söz konusu bilgilere itiraz etme olanağı olup olmadığı; bilgilerin bir müddet sonra silinmesinin mümkün olup olmadığı veya silinmesine dair izlenecek usulün ne olduğu; gizlilik dereceli kamu personeli ile meslek gruplarının tespiti, güvenlik soruşturmasının ve arşiv araştırmasının usul ve esasları ile bunu yapacak mercilerin

⁵⁴ AYM, *Fatih Saraman*, §§ 71-89.

kimler olduğu ile ilgili hiçbir düzenleme bulunmamaktadır. Aynı şekilde, 4045 sayılı Kanunda kesinleşmiş ceza mahkûmiyetlerine ilişkin olarak 5352 sayılı Kanun'a atıf içeren bir düzenleme bulunmadığı gibi, bireyleri keyfiliğe karşı koruyucu hiçbir hükme yer verilmediği görülmektedir.

- Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği'nin de elde edilen bilgilerin saklanma süreleri, bilgilerin bir müddet sonra silinmesinin mümkün olup olmadığı veya silinmesine dair izlenecek usulün ne olduğu, kişilerin söz konusu bilgilere itiraz etme olanağı olup olmadığı hususlarını düzenlemediği, bireylerin özel hayatına saygı hakkının güvencelerini sağlayacak hükümlerden yoksun olduğu anlaşılmaktadır.

- Devletin çocukların korunması ile ilgili pozitif yükümlülükleri kapsamında 5237 sayılı Kanun'un 53. maddesinde, kasten işlediği bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm olmuş ve fiili işlediği sırada on sekiz yaşını doldurmuş olanların sürekli bir kamu görevini üstlenmekten mahrum bırakılmayacakları hükmüne yer verilmiştir. Benzer şekilde, 5352 sayılı Kanun'un 10. maddesinde on sekiz yaşından küçüklerle ilgili adli sicil ve arşiv kayıtlarının ancak soruşturma ve kovuşturma kapsamında değerlendirilmek üzere Cumhuriyet başsavcılıkları, hâkim veya mahkemelerce istenebileceği düzenlenmiştir⁵⁵. Buna göre kişilerin on sekiz yaşından küçükken işlediği herhangi bir suça ait kayıtların idari makamlara bildirilmesi hukuken mümkün değildir.

- 4045 sayılı Kanunda kişilerin geçmiş ceza mahkûmiyetlerine ilişkin kayıtlardaki hangi suçların kamu görevine girmeye engel olduğu, kişilerin on sekiz yaşından önce işlediği suçlara dair kayıtların güvenlik soruşturmasının olumsuz sonuçlanmasına sebep olup olmayacağı; kesinleşmiş mahkûmiyet niteliğinde sayılmayan kamu davasının açılmasının ertelenmesine ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin kararların güvenlik soruşturmasının olumsuz sonuçlanmasının bir sebebi olup olmayacağı hususunda açık düzenlemeler yapılmamıştır. 4045 sayılı Kanunda sadece hangi kamu görevleri bakımından güvenlik soruşturması yaptırılacağı düzenlenmiş, bunun dışındaki tüm düzenlemelerin bir yönetmelikle yapılacağı belirtilmiş; keza Yönetmelik de konuyu soruşturma ve araştırma yapmaya yetkili makamların görev talimatlarına bırakmıştır. Yetkili makamların görev talimatları ise, bireyler tarafından

⁵⁵ 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 10/3. maddesi şu şekildedir; "Onsekiz yaşından küçüklerle ilgili adli sicil ve arşiv kayıtları; ancak soruşturma ve kovuşturma kapsamında değerlendirilmek üzere Cumhuriyet başsavcılıkları, hâkim veya mahkemelerce istenebilir."

önceden bilinmesi ve öngörülmesi mümkün olmayan, idare tarafından istenen her durumda değiştirilebilen işlemlerdir.

- Yönetmelikte, soruşturma ve araştırma sonucunda elde edilen bilgi ve belgelerin ilgilinin güvenlik makamlarındaki dosyasında süresiz olarak saklanacağı, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasında olumsuz durumu saptananlarla ilgili bilgilerin Millî İstihbarat Teşkilâtı Müsteşarlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğüne karşılıklı olarak birbirlerine aktarılacağı hükümlerine yer verilmiş; kişilere söz konusu bilgilere itiraz etme imkânı tanınmamıştır. Bu durumda güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması objektif, öngörülebilir ve önceden belirlenebilen güvencelere ve usullere tabi kılınmamış, tamamen yetkili makamların talimatlarına bağlı olarak yapılmış ve bu hâliyle de keyfiliğe açık bir durum yaratmıştır.

Sonuç olarak Mahkeme, başvuruya konu müdahalenin kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna ulaşarak, diğer güvence ölçütlerine riayet edilip edilmediğini ayrıca değerlendirmeye gerek görmemiş ve başvurucunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir:

“Bu saptamalar ışığında 4045 sayılı Kanun'un temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasını içeren konuyla ilgili temel esasları, ilkeleri ve çerçeveyi belirlemiş olduğundan söz etmek mümkün değildir. Kanun'un ve ilgili Yönetmeliğin kişisel verilerin kayıt, muhafaza ve kullanımını içeren tedbirlerin kapsamını ve uygulanmasını düzenleyen ve özellikle, süre, stoklama, kullanım, üçüncü kişilerin erişimi, verilerin gizliliği, bütünlüğü ve imhası konusundaki usullere ilişkin, muhataplarının yetki aşımı ve keyfiliğe karşı yeteri kadar güvenceye sahip olmalarını sağlayacak açık ve detaylı kuralları içermediği tespit edilmektedir. Buna göre başvuruya konu müdahalenin dayanağı olan düzenlemenin kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan somut olayda başvurucunun yazılı ve sözlü sınavı kazandığının ilan edilmiş olduğu, on sekiz yaşından küçükken işlediği suçla ilişkin kaydın 5352 sayılı Kanun'un 10. Maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan hükme açıkça aykırı şekilde idari makamlara verilmiş olduğu dikkate alındığında özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin bu yönüyle de kanuni dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmaktadır.”

2. 4045 Sayılı Kanuna İlişkin İptal Kararı (E. 2018/163, K. 2020/13, 19.02.2020)

TBMM üyeleri tarafından, 7148 sayılı Kanunun 29. maddesiyle, 26/10/1994 tarihli ve 4045 sayılı Güvenlik Soruşturması, Bazı Nedenlerle Görevlerine Son Verilen Kamu Personeli ile Kamu Görevine Alınmayanların Haklarının Geri Verilmesine ve 1402 Numaralı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun 1. maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkradaki düzenlemenin belirsizliği nedeniyle Anayasa'nın 2., 7., 13., 17., 20. ve 70. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür⁵⁶.

Dava konusu kuralda, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli idari makamların güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kapsamında, kamu kurum ve kuruluşlarının arşivlerinden ve elektronik bilgi işlem merkezlerinden bilgi ve belge almaya, ilgili mevzuat hükümleri⁵⁷ kapsamında tutulan kayıtlara ulaşmaya, Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından yürütülen soruşturma sonuçlarını, kovuşturmayla yer olmadığına dair kararlar ile kesinleşmiş mahkeme kararlarını almaya yetkili oldukları belirtilmiştir⁵⁸.

İptal isteminde bulunanlar, bu düzenlemenin kamu hizmetine girme hakkına öngörülemeyen bir sınırlama getirdiği için Anayasaya aykırı olduğunu ileri sürmüşlerdir⁵⁹.

⁵⁶ AYM, E.2018/163, K.2020/13, 19.02.2020; Resmi Gazete, 28.04.2020, S. 31112.

⁵⁷ Söz konusu kuralda yollama yapılan CMK'nın 171. maddesi, "Kamu davasını açmada takdir yetkisi" başlığını taşımaktadır. CMK'nın 171/(5). maddesine göre; "Kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin kararlar, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir."

⁵⁸ Dava konusu Kural metni şu şekildedir: "(Ek:18.10.2018-7148/29 md.) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli birimler, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kapsamında bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları arşivlerinden ve elektronik bilgi işlem merkezlerinden bilgi ve belge almaya, 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinin beşinci ve 231 inci maddesinin on üçüncü fıkraları kapsamında tutulan kayıtlara ulaşmaya, Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından yürütülen soruşturma sonuçlarını, kovuşturmayla yer olmadığına dair kararlar ile kesinleşmiş mahkeme kararlarını almaya yetkilidir."

⁵⁹ Anayasaya aykırılık iddiası şu şekilde belirtilmiştir: "Dava konusu kural, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması faaliyeti kapsamında kamu idarelerine, kamu görevine girme hakkını kullanmak isteyen kişiye ait kişisel verilere sınırsız bir şekilde erişme ve bu verileri toplama, sınıflandırma, işleme ve değerlendirme imkânı vermektedir. Oysa kişisel verilere ilişkin kanunların kişisel veri niteliğindeki bilgilerin teminine, kullanılabilmesine, işlenebilme-

Hukukumuzda Cumhuriyet savcısı, hakkında soruşturma başlatılan failin belirli bir süre iyi hal göstermesi ve öngörülen bir takım başka yükümlülüklere uyması koşuluyla, failin kişisel durumu ve işlediği iddia olunan suçun önemini dikkate alarak kamu davasını açmaktan vazgeçebilmektedir⁶⁰. Kanuna göre Cumhuriyet savcısı, üst sınırı üç yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı, yeterli şüphenin varlığına rağmen, kamu davasının açılmasının beş yıl süre ile ertelenmesine karar verebilmektedir (m.171/2).

CMK, kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilebilmesi için bazı koşullar öngörmüştür. CMK m.171/3'e göre;

“Kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilebilmesi için;

a) Şüphelinin daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezası ile mahkûm olmamış bulunması,

b) Yapılan soruşturmanın, kamu davası açılmasının ertelenmesi halinde şüphelinin suç işlemekten çekineceği kanaatini vermesi,

c) Kamu davası açılmasının ertelenmesinin, şüpheli ve toplum açısından kamu davası açılmasından daha yararlı olması,

d) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı ve Cumhuriyet savcısı tarafından tespit edilen zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi,

koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekir.”

Cumhuriyet savcısının kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar vermesi halinde, bu kararın, özel bir sisteme kaydedilmesi zorunluğu getirilmiş-

sine, ulaşılabilmesine, saklanma süresine, temin edilme gerekçesine, bilgilerin silinmesi ve değiştirilmesine, kötüye kullanımının engellenmesine yönelik birtakım güvenceleri içermesi ve hukuki belirliliğe sahip olması gerekmektedir. Yapılan güvenlik soruşturması sonucunda kişilerin kamu görevine girmesi engellenebileceği gibi mevcut kamu görevinden çıkarılması da mümkün olabilecektir. Bu nedenle düzenleme, kamu hizmetine girme hakkına öngörülemez bir sınırlama getirdiği için Anayasa'nın 2., 7., 12., 13., 17., 20., 38., 40., 70. ve 129. maddelerine aykırıdır.” AYM, E.2018/163, K.2020/13, 19.02.2020, § 8.

⁶⁰ Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen ve Ahmet Caner Yenidünya (2013). **Ceza Hukuk Genel Hükümler**, Adalet Yayınevi, 7. B., Ankara, s. 740.

tir. Adı geçen özel sistemdeki kayıtların ise, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenebilmesi mümkündür. Bu düzenlemeden, söz konusu sistemdeki kayıtların Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme dışındaki idari makamlar tarafından istenemeyeceği anlaşılmaktadır.

Aynı şekilde, CMK'nın "*Hükmün açıklanması ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması*" başlığını taşıyan 231/13. maddesine göre;

"Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir."

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB), sanık hakkında verilen mahkûmiyet hükmünün herhangi bir hukuki sonuç doğurmamasını ifade eden bir kurumdur⁶¹. Yargılama sonunda hükmolunan ceza, iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise, mahkeme hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verebilmektedir (CMK m.231/5). Hükmün açıklanmasının geri bırakılması sonucunda sanık, 5 yıl süre ile denetime tabi tutulabilmekte ve denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlememesi halinde hüküm ortadan kaldırılarak dava düşürülmekte; aksi halde hüküm açıklanmaktadır. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun amacı, cezası infaz edilmeden sanığın ıslah edilmesinin sağlanmasıdır⁶². Bu karar ile sanık, hükümlü sayılmadığı için hapis cezasının olumsuz sonuçlarından etkilenmemekte, aile ve iş çevresindeki ilişkilerini sürdürebilmektedir⁶³. Dolayısıyla, HAGB kararı bir mahkûmiyet kararı olarak değerlendirilmemektedir.

⁶¹ Devrim **Güngör** ve Güneş **Okuyucu** (2016). "*Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması*", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S. 65 (4), ss. 1951-1965, s. 1952.

⁶² Nevzat **Toroslu** ve Metin **Feyzioğlu** (2016). **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Ankara, s. 311.

⁶³ Bu konuda bkz.; Cumhuriyet **Şahin** ve Neslihan **Göktürk** (2016). **Ceza Muhakemesi Hukuku II**, Ankara, s. 190; Nurullah **Kunter**, Feridun **Yenisey** ve Ayşe **Nuhoğlu** (2010). **Muhakeme Hukuku Dahil Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku**, İstanbul, s. 1521; Doğan **Soyaslan** (2014). **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Ankara, s. 425.

Anayasa Mahkemesi, yerleşik kararlarında yer alan kişisel veri kavramına atıfta bulunarak, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasıyla elde edilen verilerin de kişisel veri niteliğinde olduğunu kabul etmiştir⁶⁴.

Mahkeme bu saptamayı yaptıktan sonra, dava konusu 7148 sayılı Kanununun 29. maddesi ile kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sınırlama getirildiğini tespit etmiştir. Mahkemeye göre dava konusu kural, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli idari birimlere, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kapsamında kişilerin kişisel veri niteliğindeki özel hayatı, iş ve sosyal yaşamıyla ilgili bilgilerini alma, kişilerin suç işlediğine ilişkin kayıtların yer aldığı Cumhuriyet savcılığı, hâkim veya mahkeme kararlarının tutulduğu kayıtlara ulaşma ve bu kayıtları kullanma yetkisi vermektedir.

AYM, Temel hak ve özgürlüklere ilişkin sınırlamaların Anayasanın 13. maddesinde düzenlenen kurallara uyularak kanunla yapılmasını hukuk devleti olmanın bir gereği olarak kabul etmektedir. Mahkeme, bir temel hak ya da özgürlüğe müdahale söz konusu olduğunda öncelikle müdahaleye yetki veren bir kanun hükmünün mevcut olup olmadığını araştırmaktadır⁶⁵. Bir temel hak ya da özgürlüğü sınırlamaya yönelik kanuni bir düzenlemenin şeklen var olmasını yeterli görmeyen Mahkeme; yasal düzenlemenin keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olmasını da gerekli görmektedir⁶⁶. Mahkemeye göre;

“... Hukuk devletinde, kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4.5.2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik,

⁶⁴ AYM, E. 2018/163, K. 2020/13, 19.02.2020, § 12.

⁶⁵ AYM, *Sevim Akat Eşki*, § 36; B. No: 2013/6057, 16.12.2015, § 38.

⁶⁶ AYM, E. 2018/163, K. 2020/13, 19.02.2020, § 14.

Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye bağlanan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.”

Kamu görevinde çalıştırılacak kişiler hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılması konularında düzenlemeler yapılmasının kanun koyucunun takdir yetkisi içinde olduğunu belirten AYM, bu tespiti Anayasanın 129/1 maddesi hükmüne dayandırmıştır. Anayasanın bu hükmüne göre, “*Memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyetinde bulunmakla yükümlüdürler.*” Mahkeme bu tespiti yaptıktan sonra, yasa organının konu hakkındaki takdir yetkisinin sınırlarına değinmiştir⁶⁷. Anayasa Mahkemesine göre;

“... Ancak bu alanda düzenleme öngören kuralların kamu makamlarına hangi koşullarda ve hangi sınırlar içinde tedbirler uygulama ve özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına yönelik müdahalelerde bulunma yetkisi verildiğini yeterince açık olarak göstermesi ve muhtemel kötüye kullanımlara karşı yeterli güvenceleri sağlaması gerekir.”

AYM, İptal davasına konu olan kuralda güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli idari birimlere verilen yetkinin sınırlarının açık olarak gösterilmemesini ve yetkinin kötüye kullanılmasını önlemeye yönelik denetimin nasıl yapılacağına düzenlenmemesini kişisel verilerin korunması bakımından yetersiz görmüştür⁶⁸:

“Kuralda güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli olanların bu kapsamda kişisel veri niteliğindeki bilgilere ulaşması öngörülmüşken Kanun'da bu bilgilerin ne şekilde kullanılacağına, hangi mercilerin soruşturma ve araştırmayı yapacağına, bu bilgilerin ne suretle ve ne kadar süre ile saklanacağına, ilgililerin söz konusu bilgilere itiraz etme imkânının olup olmadığına, bilgilerin bir müddet sonra silinip silinmeyeceğine, silinecekse bu sırada izlenecek usulün ne olduğuna, yetkinin kötüye kullanımını önlemeye yönelik nasıl bir denetim yapılacağına ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Diğer bir ifadeyle güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının yapılmasına ve elde edilecek verilerin kullanılmasına ilişkin keyfiliğe izin vermeyecek şekilde

⁶⁷ AYM, E. 2018/163, K. 2020/13, 19.02.2020, § 15.

⁶⁸ AYM, E. 2018/163, K. 2020/13, 19.02.2020, § 16.

belirli ve öngörülebilir kanuni güvenceler belirlenmeksizin, kuralla güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli olanların bu soruşturma ve araştırma kapsamında kişisel veri niteliğindeki bilgileri almakla yetkili oldukları belirtilmiştir.”

Neticede Mahkeme, kişisel veri niteliğindeki bilgilerin, temel ilkelerinin ve güvencelerinin kanun tarafından belirlenmeden alınmasını, işlenmesini ve kullanılmasına izin verilmesini Anayasanın 13. ve 20. maddelerine aykırı göerek iptal kararı vermiştir.

SONUÇ

Anayasa Mahkemesi, incelediğimiz her iki kararında da Anayasanın 20. maddesinde yer alan özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirme yapmıştır.

AYM, Fatih Saraman kararında gerek özel hayata saygı hakkının kapsamını belirlerken ve gerekse kişisel verileri tanımlarken, daha önce vermiş olduğu kararlara atıf yaparak bu kavramları anlamlandırma yoluna gitmiştir. Mahkemenin yerleşik kararlarına göre, kamu mercileri tarafından özel yaşamı ile ilgili sorular sorulması dâhil, bir kişinin özel hayatı, iş ve sosyal yaşamıyla ilgili bilgilerinin alınması, kaydedilmesi, saklanması ve kullanılması özel hayata saygı hakkına müdahale oluşturmaktadır. Başvurucu hakkında yürütülen ceza yargılamasına ilişkin bilgilerin kişisel veri olduğunu belirten Mahkeme, bu verilerin kamu kurumlarıyla paylaşılması ve güvenlik soruşturmalarında kullanılmasının Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkına bir müdahale oluşturduğunu belirtmiştir.

Müdahalenin varlığını kabul eden AYM, bu müdahalenin ihlal oluşturup oluşturmadığını incelerken; kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşulları yönünden değerlendirme yapmıştır. Mahkeme, öncelikle müdahalenin kanuni dayanağının bulunup bulunmadığı incelemiştir. Mahkeme bu incelemeyi yaparken, AİHM kararlarına ve kendisinin önceki kararlarına atıfta bulunarak bazı ilkeler belirlemiştir. Mahkemenin bu yaklaşımı, AİHM kararlarına uyum çabası olarak değerlendirilebilir.

Mahkeme, müdahalenin kanuni dayanağına ilişkin incelemesini yaparken, Anayasadaki düzenlemenin AİHS'den daha güvenceli olduğunu belirtmiştir. Mahkemeye göre, AİHS'nde yer alan kanunla öngörülme kavramı ile Anayasa'da yer alan kanunilik ilkesi tam olarak aynı değildir. AİHM, kanunda öngörülen koşulları geniş yorumlayarak, istikrar kazanmış yargı kararlarına dayanan içtihat yoluyla geliştirilmiş ilkelerin de hukukilik şartını karşılayabildiğini kabul ederken Anayasa, tüm sınırlandırmaların mutlaka kanun ile yapılacağını öngörerek Sözleşme'den daha geniş bir koruma sağlamıştır. Mahkeme bu belirlemeyi yaparken, AİHM'nin istikrar kazanmış kararlarına atıfta bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi 4045 sayılı Kanuna ilişkin iptal davasında da önceki kararlarına atıfta bulunarak, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasıyla elde edilen verilerin de kişisel veri niteliğinde olduğunu belirtmiştir. Mahkeme bu saptamayı yaptıktan sonra, dava konusu kural ile kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sınırlama getirildiğini tespit etmiştir. Mahkemeye göre dava konusu kural, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli idari birimlere, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kapsamında kişilerin kişisel veri niteliğindeki özel hayatı, iş ve sosyal yaşamıyla ilgili bilgilerini alma, kişilerin suç işlediğine ilişkin Cumhuriyet savcılığı, hâkim veya mahkeme kararlarının tutulduğu kayıtlara ulaşma ve bu kayıtları kullanma yetkisi vermektedir.

AYM, temel hakları sınırlayan kanunların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olmasının hukuk devleti ilkesinin bir gereği olduğunu belirttikten sonra, 4045 sayılı Kanuna ilişkin bir değerlendirme yapmıştır. Mahkemeye göre, ilgili kanuni düzenlemenin, söz konusu sınırlamaya ilişkin temel çerçeveyi ortaya koyduktan sonra, özellikle uygulama koşulları ve usule ilişkin ayrıntıları düzenleyici işlemlere bırakması mümkündür. Mahkemeye göre, bu alanda düzenleme getiren kanun ile diğer alt mevzuatın kişilere, kamu makamlarına hangi koşullarda ve hangi sınırlar içinde bu tür gizli tedbirler uygulama ve potansiyel olarak özel hayatın gizliliğine yönelik müdahalelerde bulunma yetkisi verildiğini yeterince açık olarak gösterecek ve olası kötüye kullanmalara karşı yeterli güvence sağlayacak şekilde kaleme alınmış olması gerekir.

Bununla birlikte Mahkeme, Yönetmeliğin tek başına hukukilik şartını karşılayacağından söz etmemiş, Yönetmelik hükümlerini 4045 sayılı kanunla birlikte değerlendirmiştir.

4045 sayılı Kanunda, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması konusuna sadece bir maddede, hangi kamu görevleri bakımından güvenlik soruşturması yaptırılacağı hükmüne yer verilmiş, bunun dışındaki tüm düzenlemelerin bir yönetmelikle yapılacağı belirtilmiştir. Bu doğrultuda çıkarılan Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliğini inceleyen Mahkeme, Yönetmeliğin de Kanunda olduğu gibi, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının nasıl ve ne şekilde yapılacağı konusunda hiçbir düzenleme içermediğini, bu konunun soruşturma ve araştırma yapmaya yetkili makamların görev talimatlarına bırakılmış olduğunu tespit etmiştir. Mahkemeye göre, yetkili makamların görev talimatlarının neler olduğunun bireyler tarafından önceden bilinmesi ve öngörülmesi mümkün değildir. Mahkeme, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının objektif, öngörülebilir ve önceden belirlenebilir güvencelere ve usullere tabi kılınmadığını, tamamen yetkili makamların talimatlarına bağlı olarak yapıldığını, bu hâliyle de keyfiliğe açık bir durum yarattığını belirtmiştir. Neticede Mahkeme, başvuruya konu müdahalenin dayanağı olan düzenlemenin kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna ulaşmış ve diğer güvence ölçütlerine riayet edilip edilmediğinin ayrıca değerlendirilmesine gerek görmemiştir.

AYM, İptal davasına konu olan kuralda güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli idari birimlere verilen yetkinin sınırlarının açık olarak gösterilmemesini ve yetkinin kötüye kullanılmasını önlemeye yönelik denetimin nasıl yapılacağına düzenlenmemesini kişisel verilerin korunması bakımından yetersiz görmüştür. Mahkemenin bu sonuca ulaşırken, AİHM'in "bireyin özel hayatı kapsamındaki bilgilere ilişkin kamusal müdahalelerin ancak bireyi koruyucu uygun ve etkili garantiler içeren yasal düzenlemeler bulunması halinde mümkündür" şeklindeki yaklaşımını esas aldığı görülmektedir. Sonuçta Mahkeme, kişisel veri niteliğindeki bilgilerin, temel ilkelerinin ve güvencelerinin kanun tarafından belirlenmeden alınmasını, işlenmesini ve kullanılmasına izin verilmesini Anayasanın 13. ve 20. maddelerine aykırı görerek ilgili kuralın iptaline karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesinin incelediğimiz her iki kararı da, özel hayata saygı hakkına yapılan müdahaleye izin veren kanun bakımından yapılan incelemeye ilişkindir. Her iki kararın konusu da 4045 sayılı kanundur. İlk kararında

hak ihlali kararı veren Mahkeme, neredeyse bir yıl sonraki kararında hak ihlali- ne sebebiyet veren Kanun hükmünü, kanunilik şartını sağlamadığı gerekçesiyle iptal ederek, tutarlılık göstermiştir. Mahkemenin, her iki kararında da hak temelli bir yaklaşım sergileyerek, özel hayata saygı hakkının korunması konusun- da önemli bir içtihat oluşturduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

ARTUK Mehmet Emin; **GÖKÇEN** Ahmet ve **YENİDÜNYA** Ahmet Caner, Ceza Hukuk Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 7. B., Ankara, 2013

ERDEMLİ Mahmut ve **ONUR** Tolga. “Türkiye’de Özel Hayat ve Bilgi Edinme Hakkı İlişkisi: Bilgi Edinme Kurulundan İki Adım İleri Bir Adım Geri”, Ankara Barosu Dergisi, S.3. 2014

GÜNGÖR Devrim ve **OKUYUCU** Güneş, “Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 65 (4), 2016, ss. 1951-1965.

KANMAZ Fatih, Özel Hayata Karşı Suçlar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015

KILINÇ Doğan, “Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması”, AÜHFD, 61 (3) 2012, ss. 1089-1169.

KİLKELLY Ursula, “Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Gösterilmesi Hakkı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Sekizinci Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Kılavuz”, İnsan Hakları El Kitapları, No. 1, Strazburg, 2001

KOCA Mahmut ve **ÜZÜLMEZ** İlhan, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 3. B., Ankara, 2016

KUNTER Nurullah; **YENİSEY** Feridun ve **NUHOĞLU** Ayşe, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, İstanbul, 2010

MİLLARD Christopher and **HON** W. Kuan, “Defining Personal Data in e-Social Science”, Information, Communication and Society, 2012, Vol 15(1) pp. 66-84.

OKUR Nurdan, Anayasa Hukuku Açısından Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması (Yayımlanmamış doktora tezi), Ankara, 2010

ÖZBEK Veli Özer; **KANBUR** Mehmet Nihat, **DOĞAN** Koray, **BACAKSIZ** Pınar ve **TEPE** İlhan, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara, 2015

ÖZBUDUN, Ergun, “Anayasa Hukuku Bakımından Özel Haberleşmenin Gizliliği”, Ankara Hukuk Fakültesi Ellinci Yıl Armağanı, Sevinç Matbaası, Ankara, 1997

SEVİMLİ Kamil Ahmet, İşçinin Özel Yaşamına Müdahalenin Sınırları, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2006

SOYASLAN, Doğan, Ceza Muhakemesi Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014

ŞİMŞEK, Oğuz, “4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu ve Kanununun 4. Maddesine Göre "Kayıt ve Verilerin İncelenmesi" ve Kişisel Nitelikli Verilerin Korunması”; İzmir Barosu Dergisi, S. 4, 2001

ŞAHİN Cumhur ve **GÖKTÜRK** Neslihan, Ceza Muhakemesi Hukuku II, Ankara, 2016

TOROSLU Nevzat ve **FEYZİOĞLU** Metin, Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, 2016

ÜZELTÜRK, Sultan, 1982 Anayasası ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine Göre özel Hayatın Gizliliği Hakkı, Beta Yayıncılık, İstanbul

ÜLKÜ, Muhammet Murat, 5237 Sayılı TCK 132-140. Maddelerinde Yer Alan Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar, Samsun, 2005

WARREN Samuel D. and **BRANDEIS** Louis D., “The Right to Privacy”, Harvard Law Review, Vol. 4, No. 5, 1890, pp. 193-220.

İNTERNET KAYNAKLARI:

<https://kisiselveri.com/kisisel-verilerin-otomatik-isleme-tabi-tutulmasi-karsisinda-bireylerin-korunmasi-sozlesmesi>; Erişim: 20.05.2020.

<http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta70/eres428.htm>; Erişim: 08.03.2020.

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1809182; Erişim: 23.05.2020.

<https://humanrightscenter.bilgi.edu.tr/media/uploads/2016/03/29/KisiselVerilerinOtomatikIslemeTabiTutulmasiKarsisindaBireylerinKorunmasiSozlesmesi.pdf>; Erişim: 21.05.2020.

<https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:EN:HTML>; Erişim: 22.5.2020.

<https://www.cs.cornell.edu/~shmat/courses/cs5436/warren-brandeis.pdf>; 14.05.2020.

AYM KARARLARI:

AYM, E.2012/100, K.2013/84, 04.07.2013.

AYM, E.2013/122, K.2014/74, 09.04.2014.

AYM, E.2014/149, K.2014/151, 02.10.2014.

AYM, E.2013/84, K.2014/183, 04.12.2014.

AYM, E.2014/74, K.2014/201, 25.12.2014.

AYM, E.2014/180, K.2015/30, 19.03.2015.

AYM, E.2014/122, K. 2015/123, 30.12.2015.

AYM, E. 2018/163, K. 2020/13, 19.02.2020.

AYM, *Sevim Akat Eşki*, B. No: 2013/2187, 19.12.2013.

AYM, *Marcus Frank Cerny*, B. No: 2013/5126, 02.07.2015.

AYM, *Halime Sare Aysal*, B. No: 2013/1789, 11.11.2015.

AYM, *Bülent Kaya*, B. No: 2013/2941, 11.05.2016.

AYM, *Güzide Defne Samyeli*, B. No: 2014/4399, 21.09.2016.

AYM, *Fatih Saraman*, B. No: 2014/7256, 27.02.2019.

AYM, *Turgut Duman*, B. No: 2014/15365, 29.05.2019.

AIHM KARARLARI:

AIHM, *X/United Kingdom*, B. No: 9072/82, 06.10.1982.

AIHM, *Malone/United Kingdom*, B. No: 8691/79, 02.08.1984.

AIHM, *Leander/İsveç*, B. No: 9248/81, 23.03.1987.

AIHM, *Murray/United Kingdom*, B. No: 14310/88, 24.10.1988.

AIHM, *Gaskin/United Kingdom*, B. No: 10454/83, 07.07.1989.

AIHM, *Wisse/Fransa*, B. No: 71611/01, 22.05.1990.

AIHM, *Niemietz/Almanya*, B. No: 13710/88, 16.12.1992.

AIHM, *Klass/Almanya*, Series A No: 269, 22.09.1993.

AIHM, *Kopp/İsviçre*, B. No: 23224/94, 25.3.1998.

AIHM, *Botta/İtalya*, 24.02.1998, 1998-1.

AIHM, *Tsavachidis/Yunanistan*, B. No: 28802/95, 21.01.1999.

AIHM, *Amann/İsviçre*, B. No: 27798/95, 16.02.2000.

AIHM, *Rotaru/Romanya* [BD], B. No: 28341/95, 04.05.2000.

AIHM, *M.G./United Kingdom*, B. No: 39393/98, 03.07.2001.

AİHM, **Peck/United Kingdom**, B. No: 44647/98, 28.01.2003.

AİHM, **Panteleyenکو/Ukrayna**, B. No: 11901/02, 29.06.2006.

AİHM, **S. and Marper/ United Kingdom**, B. No: 30562/04, 30566/04, 2008.

AİHM, **Szuluk/United Kingdom**, B. No: 36936/05, 02.06.2009.

AİHM, **Köpke/Almanya**, B. No: 420/07, 05.10.2010.

AİHM, **Godelli/İtalya**, B. No: 33783/09, 25.09.2012.

AİHM, **M.M./United Kingdom**, B. No: 24029/07, 13.11.2012.

AİHM, **M.K./Fransa**, B. No: 19522/09, 18.04.2013.

AİHM, **Fernandez Martinez/İspanya**, B. No: 56030/07, 12.06.2014.

AİHM, **Bărbulescu/Romanya**, B. No: 61496/08, 05.09.2017.